

MIROSLAV VAUPOTIĆ (1925—1981)**Miroslav Šicel**

Teško je bilo shvatiti onog kasnoproletnog lipanjskog dana kad smo ispred mirogojske mrtvačnice ispraćali našega kolegu, prijatelja i druga Miru Vaupotića na zadnje počivalište, da je to doista njegovo posljednje putovanje. Taj toliko vitalni čovjek, uvijek u pokretu, u povišenoj temperaturi svog neobuzdanog temperamenta, vječno nemiran i neiscrpno znatiželjni putnik u životu, otišao je — mada je u zadnje vrijeme naočigled kopnio, i »siva boja smrti« sve se više oko njega plela — ipak za sve nas iznenadno, i onako, kako od njega nismo očekivali: u tišini bolničke sobe, bez i jedne riječi, sam. Bez grča i prosvjeda, bez »zbogom« ugasio se taj vulkanski dinamični život — zauvijek.

Umro je Miroslav Vaupotić, književni povjesnik, kritičar i esejist, feljtonist i publicist, pomalo i pjesnik, i ostavio nepregledan broj stranica pisanih na temu hrvatske književnosti u prvom redu, a na radnom mu stolu ostade još mnogo nedovršenih rukopisa i tek započetih nacрта...

Predstavnik generacije koja je u književnost ušla početkom pedesetih godina, poznate i pod zajedničkim imenom »krugovaši«, Miroslav Vaupotić od samog početka, od prvih članaka u »Studentskom listu« iz 1948/49. godine pa nadalje pokazuje izvanredan nerv i osjećaj za pronalaženje i komentiranje pravih literarnih vrijednosti, kao i lucidni smisao za analitičko osmišljavanje književnih djela, ne »akademski« suhoparno, već rečenicom nabijenom prštavom asocijativnošću, koristeći se u svojim rasčlambama širokom kulturom poznavanja ne samo literarnih, nego uopće umjetničkih, kulturnih i društvenopovijesnih činjenica, što ih je znao splesti u samosvojni svoj stil i »krležijanski« slap riječi.

Paradoksalna je činjenica da je taj neumorni radnik, pravi zaljubljenik u literaturu, u svojih pedesetak godina života napisao, kako to sam u svom autobiografskom zapisu napominje, toliko tekstova da bi ih, kad bi svi bili sakupljeni, bilo »[...] i desetak

obilnih knjiga od 400—500 stranica« — a da je, unatoč tom impozantnom broju, objavio (izuzmemo li kraći pregled suvremenih hrvatskih pisaca) samo jednu, jedinu knjigu(!), tek nekoliko godina prije smrti, s pomalo, u odnosu na sebe, i simboličkim naslovom: *Siva boja smrti* (1974).

I nije, čini se, nimalo slučajno čitava ta knjiga posvećena upravo analizi književnog opusa Miroslava Krležu: izvanserijsko djelo velikog Vaupotićeva imenjaka na neki je način, posredno, usmjerilo i njegov stvaralački put: kao da je u nepomirljivom temperamentu Krležinom, u njegovu oporbenjaštvu svemu banalnome i ustajalome, odgajajući se u đačkim danima na tom opusu, vidio — kao u nekom zrcalu — i svoj vlastiti odnos prema životu. Krležino je djelo, osim svega, odredilo indirektno i književnopovijesnu metodu i kritički instrumentarij kojim se Vaupotić u svojim esejističkim napisima služio.

Napominjući u analizi *Davnih dana* kako »[...] fenomen umjetničkog ne možemo spoznati ni sociološkim shemama ni površnim impresionističkim 'uživljavanjem' [...]«, odnosno da ocijeniti takvo djelo kakvo je Krležino »[...] koje svojom imanentnom suštinom ruši sve ustaljene obrasce književnosti, može se samo koordinacijom historijsko-stilske analize i emocionalnog doživljaja piščeve vizije svijeta i stvarnosti [...]« — Vaupotić je nedvosmisleno formulirao tim riječima i svoju vlastitu metodologiju.

Široki dijapazon njegova interesa za probleme hrvatske književnosti uvjetovao je, istodobno, i različitosti u Vaupotićevu pristupu književnoj umjetnici: od lakih, feljtonskih zapisa, što ponekad podsjetje i na Matoševé koserije s naglašenom igrom riječi, preko uvjerljivih subjektivno-doživljajnih recenzija, sve do ozbiljnih, znanstveno utemeljenih studija, za koje je trebalo dane i dane prosjediti u Sveučilišnoj knjižnici u traženju i provjeravanju građe. Nema dovoljno mjesta da se spomenu čak i svi najznačajniji Vaupotićevi radovi, ali je sigurno da njegove analize, primjerice Kombolove književnopovijesne metode, opsežna monografija o Hasanu Kikiću, studijski zapisi o Tinu, A. B. Simiću, Kranjčeviću, ili velike njegove sinteze, kao ona o književnim časopisima, ili pregled *Hrvatska suvremena književnost* — znače nezaobilazni doprinos hrvatskoj književnoj historiografiji.

A osim toga: bio je urednik novina, priređivač sabranih djela nekih pisaca, urednik nekoliko knjiga edicije *Pet stoljeća hrvatske književnosti*, član časopisnih redakcija, i još mnogo, mnogo toga.

Jednostavno rečeno, literatura je predstavljala organski dio Vaupotićeva života. Predao joj se sav, do kraja, što je do punog izražaja došlo u njegovim predavanjima studentima kad je temperamentom svog izričaja znao totalno zarobiti pažnju mladih ljudi željnih literarnog znanja.

U naponu snage, upravo kad je pripremao za tisak »opsežnu retrospektivu studija i kritika pisanih u dvadesetgodišnjem razmaku« na temu *Cjeline i ulomci o hrvatskoj književnosti između dva rata* — bolest ga je shrvala: njegov poslovični životni optimizam ipak je uzmakao pred neumitnošću sudbine.

Plejadi mrtvih književnih povjesničara 20. stoljeća: Branku Vodniku, Mihovilu Kombolu, Antunu Barcu, i drugima, pridružio se, nažalost prerano, i — Miroslav Vaupotić.